

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om arbetstagares och yrkesutövares rätt till tilläggspension

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om arbetstagares och yrkesutövares rätt till tilläggspension (RP 177/2017 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Social- och hälsovårdsutskottet (ShUB 1/2018 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lag:

Lag

om arbetstagares och yrkesutövares rätt till tilläggspension

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på intjänande och bevarande av tilläggspensioner för arbetstagare och yrkesutöware.

Denna lag tillämpas inte på arrangemang som omfattas av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Lagens 4—12 och 15 § tillämpas endast på tilläggspensioner som baserar sig på ett anställningsförhållande.

Lagens 4—12 § tillämpas inte på

1) en engångsutbetalning från en arbetsgivare till en arbetstagare vid anställningsförhållandets upphörande, som inte hänför sig till tilläggspension,

2) tilläggspensionssystem som är föremål för Finansinspektionens, en annan myndighets eller en domstols åtgärder, vilka vidtas i syfte att bevara eller återställa systemens ekonomiska ställning, inbegripet likvidationsförfaranden, tills åtgärderna upphör,

Riksdagens svar RSv 7/2018 rd

- 3) system för insolvensgaranti, kompenstationssystem eller nationella reservfonder,
- 4) sjukpensionsförmåner som är knutna till tilläggspensionssystem,
- 5) familjepensionsförmåner som är knutna till tilläggspensionssystem, med undantag för 7 och 11 §.

2 §

Bestämmelsernas tvingande natur samt minimiskydd

En sådan regel i ett tilläggspensionssystem som till nackdel för arbetstagaren eller yrkesutövaren avviker från bestämmelserna i denna lag är ogiltig.

Genom kollektivavtal får det avtalas om villkoren för tilläggspensionssystemen förutsatt att dessa villkor ger avgående arbetstagare åtminstone ett lika förmånligt skydd som det som följer av 4—12 § och att villkoren inte skapar hinder för arbetstagares fria rörlighet.

Om det någon annanstans i lagstiftningen finns bestämmelser som är tillämpliga på arbetstagares och yrkesutövares rätt till tilläggspension och som ger arbetstagarna och yrkesutövarna bättre rättigheter än vad som föreskrivs i denna lag, ska de bestämmelserna tillämpas i stället för denna lag.

Bestämmelserna i 1—3 mom. ska också tillämpas på arbetstagares och yrkesutövares förmånstagare.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *tilläggspension* sådan frivillig ålderspension enligt reglerna i ett tilläggspensionssystem och sådana frivilliga sjukpensions- eller familjepensionsförmåner enligt reglerna i ett tilläggspensionssystem som ersätter eller kompletterar motsvarande lagstadgade förmåner,

2) *tilläggspensionssystem* pensionssystem som är avsedda att tillhandahålla en tilläggspension för arbetstagare eller yrkesutövare,

3) *försäkrad* en arbetstagare som är aktiv deltagare i ett tilläggspensionssystem och vars nuvarande anställningsförhållande berättigar eller, när eventuella intjänandevillkor har uppfyllts, kan berättiga till en tilläggspension enligt reglerna i ett tilläggspensionssystem,

4) *kvalifikationstid* den anställningsperiod som krävs innan en arbetstagare kan bli försäkrad i ett tilläggspensionssystem,

5) *pensionsrättigheter* förmåner som de försäkrade och andra rättsinnehavare har rätt till enligt reglerna i ett tilläggspensionssystem eller lagstiftningen,

6) *förvärvandetid* den tid en arbetstagare måste vara försäkrad i ett system för att få intjänade tilläggspensionsrättigheter,

7) *förvärvade pensionsrättigheter* alla intjänade tilläggspensionsrättigheter som har erhållits när intjänandevillkoren har uppfyllts,

8) *avgående arbetstagare* en försäkrad vars nuvarande anställningsförhållande upphör av andra skäl än att han eller hon blir berättigad till tilläggspension och som flyttar från en EES-stat till en annan,

Riksdagens svar RSv 7/2018 rd

9) *utstationerad arbetstagare* den som sänts för att arbeta i en annan EES-stat och som i enlighet med avdelning II i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen fortfarande omfattas av ursprungsstatens lagstiftning,

10) *utstationering av arbetstagare* en situation där en person sänts för att arbeta i en annan EES-stat och där den utstationerade personen i enlighet med avdelning II i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen fortfarande omfattas av ursprungsstatens lagstiftning,

11) *premie* avgifter som har betalats eller anses ha betalats till tilläggspensionssystemet,

12) *person som fått fribrev* en person som varit försäkrad i ett tilläggspensionssystem och har intjänat förvärvade pensionsrättigheter i systemet men ännu inte får tilläggspension från systemet,

13) *fribrevsrättigheter* förvärvade pensionsrättigheter som bevaras i det system där en person som fått fribrev har dessa intjänade rättigheter,

14) *värde av fribrevsrättigheter* pensionsrättigheternas kapitalvärde,

15) *reglerna i ett tilläggspensionssystem* avtalsvillkor eller regler enligt vilka en arbetstagares eller yrkesutövares rätt till tilläggspension bestäms,

16) *direkta tilläggspensionsarrangemang* tilläggspensionsarrangemang som avses i lagen om skydd för direkta tilläggspensionsarrangemang vid arbetsgivarens insolvens (209/2015),

17) *EES-stat* en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

18) *försäkringsanstalt* ett försäkringsbolag, en pensionsstiftelse, en pensionskassa eller någon annan juridisk person som svarar för ett tilläggspensionssystem.

4 §

En avgående arbetstagares kvalifikationstid och förvärvandetid

En avgående arbetstagares kvalifikationstid och förvärvandetid får enligt reglerna i ett tilläggspensionssystem vara högst tre år. Om både kvalifikationstid och förvärvandetid tillämpas på en avgående arbetstagares pensionsrätt, får den sammanlagda tiden inte överskrida tre år.

5 §

En avgående arbetstagares minimiålder

Om det enligt reglerna i ett tilläggspensionssystem krävs en minimiålder för intjänande av förvärvade pensionsrättigheter, får den åldern inte vara högre än 21 år för avgående arbetstagare.

6 §

Premier som ska återbetalas

Om ett anställningsförhållande upphör innan en avgående arbetstagare har några intjänade förvärvade pensionsrättigheter, ska tilläggspensionssystem till den avgående arbetstagaren återbetala de premier som har betalats in av honom eller henne. Premier som betalats för den avgående arbetstagarens räkning återbetalas enligt vad som bestäms i kollektivavtal och andra avtal.

Riksdagens svar RSv 7/2018 rd

Om en avgående arbetstagare bär investeringsrisken och anställningsförhållandet upphör innan arbetstagaren har några intjänade förvärvade pensionsrättigheter, ska tilläggspensionssystem till arbetstagaren återbetala antingen summan av de premier som han eller hon har betalat in eller värdet av de investeringar som härrör från dessa inbetalningar.

7 §

En avgående arbetstagares fribrev

En avgående arbetstagares förvärvade pensionsrättigheter ska bevaras i det tilläggspensionssystem där de förvärvades.

Med hänsyn till reglerna i ett tilläggspensionssystem och systemets praxis ska avgående arbetstagares och deras förmånstagares fribrevsrättigheter eller värdet av dessa likställas med värdet av de försäkrades rättigheter eller följa utvecklingen av de pensionsförmåner som för närvarande betalas ut eller behandlas på andra sätt som anses vara rättvisa, enligt följande:

- 1) om pensionsrättigheterna inom tilläggspensionssystemet har intjänats som rätt till ett nominellt belopp, ett tryggnad av det nominella värdet av fribrevsrättigheterna,
- 2) om värdet av upplupna pensionsrättigheter förändras över tiden, en justering av värdet av fribrevsrättigheterna genom att tillämpa en räntesats som är inbyggd i tilläggspensionssystemet eller avkastningen på tillgångarna i tilläggspensionssystemet,
- 3) en justering av värdet av fribrevsrättigheterna med hjälp av någon annan justeringsmetod för upplupna pensionsrättigheter som används inom tilläggspensionssystemet på motsvarande sätt med förbehåll för ett proportionellt tak som det föreskrivits eller avtalats om, eller
- 4) på något annat sätt som motsvarar vad som föreskrivs i 1—3 punkten.

Enligt reglerna i tilläggspensionssystemet ska värdet av de fribrevsrättigheter som avses i 2 mom. beräknas vid den tidpunkt då den avgående arbetstagarens nuvarande anställningsförhållande upphör.

8 §

Engångsbetalning av fribrev för avgående arbetstagare

I stället för ett fribrev enligt 7 § kan det till en avgående arbetstagare med dennes uttryckliga samtycke som ett engångsbelopp från tilläggspensionssystemet betalas ett kapital som motsvarar värdet av fribrevet, om värdet av den avgående arbetstagarens fribrev omvandlat till pension som betalas ut månatligen inte överskrider 70 euro. Det nämnda beloppet justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006).

Det engångsbelopp som avses i 1 mom. ska räknas ut i enlighet med reglerna i tilläggspensionssystemet.

Riksdagens svar RSv 7/2018 rd

9 §

En avgående arbetstagares meddelande om flytt till en EES-stat

En avgående arbetstagare ska meddela försäkringsanstalten eller den arbetsgivare som ansvarar för ett direkt tilläggspensionsarrangemang om att han eller hon flyttar till en annan EES-stat.

Meddelandet ska göras inom en rimlig tid från den tidpunkt då det anställningsförhållande, på basis av vilket den avgående arbetstagaren har varit försäkrad i ett tilläggspensionssystem, har upphört.

10 §

Information om hur ett anställningsförhållandes upphörande inverkar på tilläggspensionen

En försäkringsanstalt ska på den försäkrades begäran ge den försäkrade information om hur anställningsförhållandets upphörande inverkar på den försäkrades pensionsrättigheter. Information ska åtminstone lämnas om

1) villkoren för intjänande av tilläggspensionsrättigheterna och konsekvenserna av att dessa villkor tillämpas när ett anställningsförhållande upphör,

2) värdet av de förvärvade pensionsrättigheterna eller en sammanställning av de förvärvade pensionsrättigheterna som har gjorts högst tolv månader före begäran om informationen,

3) villkoren för den framtida behandlingen av fribrevsrättigheter.

Om det med stöd av reglerna i tilläggspensionssystemet är möjligt att till den försäkrade betala ett kapitalbelopp som är likvärdigt med de förvärvade pensionsrättigheterna före pensionsåldern, ska informationen också innehålla ett meddelande till den försäkrade om att han eller hon ska överväga investeringsrådgivning för att trygga pensionen.

Det som i 1 och 2 mom. föreskrivs om en försäkringsanstalt ska också tillämpas på en arbetsgivare som ansvarar för ett direkt tilläggspensionsarrangemang.

11 §

Information till den som fått fribrev

På begäran ska försäkringsanstalten ge den som fått fribrev följande information:

1) värdet av fribrevsrättigheterna eller en sammanställning av fribrevsrättigheterna som har gjorts högst tolv månader före begäran om informationen,

2) villkoren för fribrevsrättigheterna.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas när det gäller familjepension också på sådana förmånstagare till personer som fått fribrev till vilka familjepension betalas.

Det som i 1 mom. föreskrivs om en försäkringsanstalt ska också tillämpas på en arbetsgivare som ansvarar för ett direkt tilläggspensionsarrangemang.

Riksdagens svar RSv 7/2018 rd

12 §

Sättet att tillhandahålla information

Den information som lämnas enligt 10 och 11 § ska vara tydlig. Informationen behöver inte lämnas oftare än en gång per år. Informationen ska lämnas skriftligen inom en rimlig tid efter begäran.

Informationsskyldigheten enligt denna lag ska tillämpas utöver vad som i lagen om pensionsstiftelser (1774/1995), lagen om försäkringskassor (1164/1992), lagen om försäkringsavtal (543/1994) och lagen om skydd för direkta tilläggspensionsarrangemang vid arbetsgivarens insolvens föreskrivs om lämnande av information om frivilliga tilläggspensionsarrangemang.

13 §

Bevarande av pensionsrättigheter för den som flyttar till en annan EES-stat

Förvärvade pensionsrättigheter för en person som omfattas av ett tilläggspensionssystem och som flyttar från en EES-stat till en annan och för vilken det inte längre betalas premier till tilläggspensionssystemet ska bevaras i samma utsträckning som för dem som omfattas av ett tilläggspensionssystem och som stannar kvar i samma EES-stat och för vilka det inte längre betalas premier till tilläggspensionssystemet.

Försäkringsanstalten och arbetsgivaren ska ge den som flyttar från en EES-stat till en annan och som på grund av ett anställningsförhållande eller yrkesutövning hör till ett tilläggspensionssystem behövlig information om personens tilläggspensionsrättigheter och valmöjligheter. Informationen ska åtminstone motsvara den information som ges dem som fått fribrev och stannar kvar i samma EES-stat.

Det som föreskrivs i 1 mom. ska också tillämpas på andra innehavare av rättigheter enligt ett tilläggspensionssystem.

14 §

Betalningar över gränserna

Tilläggspension och andra förmåner ska betalas till pensionstagare och mottagare av andra förmåner i en annan EES-stat på samma villkor som i Finland. Det som föreskrivs ovan ska också tillämpas på en förmånstagare till en pensionstagare eller mottagare av annan förmån.

15 §

Utstationerade arbetstagares premier

En utstationerad arbetstagare som omfattas av ett tilläggspensionssystem inrättat i en EES-stat och som arbetar i en annan EES-stat ska fortfarande få betala premier, och för arbetstagarens räkning ska det fortfarande få betalas premier till det tilläggspensionssystem som arbetstagaren omfattades av när han eller hon blev utstationerad. Då är den utstationerade arbetstagaren eller hans

Riksdagens svar RSv 7/2018 rd

eller hennes arbetsgivare inte skyldig att betala premier till ett tilläggspensionssystem i den andra EES-staten.

16 §

Tillsyn

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas av Finansinspektionen i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om Finansinspektionen (878/2008).

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på sådana arrangemang som avses i 1 § i lagen om skydd för direkta tilläggspensionsarrangemang vid arbetsgivarens insolvens. Tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas med avseende på ovannämnda arrangemang av arbetarskyddsmyndigheterna på arbetstagarens eller en annan förmånstagares begäran om tillsyn. Bestämmelser om tillsynen finns i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006). Arbetsgivaren, arbetstagaren och andra förmånstagare är skyldiga att ge arbetarskyddsmyndigheten den information som behövs för tillsynen.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas också på avtal som ingåtts före ikraftträdandet av denna lag samt på sådana stadgar för pensionsstiftelser och pensionskassor som Finansinspektionen har fastställt före denna lags ikraftträdande.

Denna lag tillämpas också på sådana i 1 § i lagen om skydd för direkta tilläggspensionsarrangemang vid arbetsgivarens insolvens avsedda arrangemang om vilka överenskommelse har träffats före ikraftträdandet av denna lag.

Lagens 4—12 § tillämpas inte på arbetsperioder som har infallit före ikraftträdandet av denna lag.

Lagens 4—12 § tillämpas inte på sådana tilläggspensionssystem som från och med den 21 maj 2014 inte har tagit in nya försäkrade och som förblir stängda för sådana.

Riksdagens svar RSv 7/2018 rd

Helsingfors 6.3.2018

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare